

Poperinge

De hangende tuinen

Op uitstap met het Koninklijk Werk van de Volkstuin Zele, 22 augustus 2009

Het weer belooft wat het later op de dag ook gaf: zon, zon, zon en aangename temperatuur. Toen we, naar mijn idee redelijk vroeg, aankwamen op het Kouterplein stond de autobus van De Strijcker daar al te wachten. Op een wat ongewone plaats maar zo'n groot ding valt natuurlijk op als een olifant tussen de rode bessen. De chauffeur bekeek ons vanuit de hoogte. Waar hij niets aan kon doen want hij was bijna twee meter lang. Binnen zat Julien reeds alert gereed met een lijst om iedereen welkom te heten en af te strepen wie er vandaag mee mocht. Dat bleken er een heleboel te zijn want de grote bus raakte later tot de laatste plaats bezet en naar verluid moesten er nog gegadigden geweigerd worden. Het is ooit wel eens anders geweest. Om het wervende drukwerkje te citeren dat ons tot deze uitstap moest overhalen: „*Poperinge is de metropool van de hop, de absolute hoppestad...*“ En wie „hop“ zegt verstaat onmiddellijk ook „bier“. Was het de belofte bierproeverij die in de deelnemingsprijs was inbegrepen die voor zoveel belangstelling had gezorgd? Ik weet het niet en het doet er ook niet toe. We waren er bij.

Het is bekend dat de Volkstuiniers weten wat tijd is. Immers wie in de aarde staat te schoufelen met het doel daar de vruchten van te plukken is aan seizoenen, de stand van de maan en het uur van de dag gebonden. Het wekte dan ook niet de minste verwondering dat iedereen ruim op tijd een zitplaats in de autobus innam. We konden zelfs iets voor achten vertrekken. Ook de andere helft van het gezelschap die aan de grote kerk stond te wachten was voltallig toen de bus daar stopte. Zodat de luidruchtige bende snel de steven

Het stadhuis van Poperinge

kon wenden naar de autosnelweg die ons, ongeveer anderhalf uur later, in Poperinge moest brengen.

Het feit dat we dichterbij die stad kwamen manifesteerde zich door het toenemende aantal hoppevelden en, spijtig genoeg, ook door de immer talrijker soldatenkerkhoven. Een trieste erfenis van duistere tijden waarmee we later op de dag nog eens uitdrukkelijk kennis konden maken. Een rotonde met een reusachtige hopbel en een aantal staken daar rond maakte het duidelijk dat we ei zo na ter bestemming waren.

Op de Grote Markt (de „Platse“, een mens moet zich aanpassen aan de zeden en gewoonten van andere volksstammen, nietwaar?) vervoegde de gids (Roger, pour les dames en ook voor de anderen) ons gezelschap en werden we uit ons transportmiddel gelost om in de tearoom La Poupée de morgenkoffie te gaan degusteren. Daardoor kregen we slechts weinig tijd om op die Platse eens goed rond te kijken. Hoewel er daar wel degelijk heel veel te zien is. Zo bevindt zich daar, logischer wijze, het stadhuis. Een opvallend gebouw in neogotische stijl uit 1911. Behalve dat staan er in het centrum van deze stad ook nog eens drie kerken! Er is de Sint-Bernarduskerk die tevens de decanale kerk is. Het was een oorspronkelijk Romaanse kruiskerk uit 1147

De sint-Bernarduskerk

die in 1419 door een brand werd verwoest. Ze werd als laatgotische hallenkerk heropgebouwd. Verder is er ook de Onze-Lieve-Vrouwekerk die in ongeveer 1290 werd gebouwd maar die pas meer dan twee eeuwen later haar definitieve uitzicht kreeg. En nummer drie is de Sint-Janskerk uit 1300.

Aan de leeftijd van de kerken is al te zien dat Poperinge een lange geschiedenis moet kennen. Dat is ook zo want de eerste vermelding van iets wat op de huidige plaatsnaam lijkt is „Purpurninga Villa“. Dat omstreeks 850. Maar veel eerder reeds was er hier bewoning zoals uit neolitische vondsten kan geconcludeerd worden. Toen de Romeinen het hier voor het zeggen hadden liep er een heerweg van Kassel over Poperinge naar Aardenburg. Reeds in de vroege Middeleeuwen vervulde de Sint-Bernardusabdij van Sint-Omaars een belangrijke rol in het reilen en zeilen van de stad en haar economisch leven. De abten van die abdij waren trouwens de leenheren van Poperinge. Iets wat slechts na de Franse Revolutie veranderde onder het „Liberté, égalité, fraternité“ waarbij alle geestelijken eruit geschopt werden en de kerkelijke bezittingen grotendeels werden verkocht.

De dochter van Purpurn (op de voorgrond)

De gids wist ons verder te vertellen dat Poperinge ongeveer evenveel inwoners telt als Zele. Het was duidelijk dat de man zijn huiswerk gemaakt had en dat hij zich vooraf had geïnformeerd over welk vlees hij in de kuip had. „E mènsch moe weet'n wat ien doeët, hé“.

De koffie was sterk en heet en voor mij, niet koffiedrinker,

De groep in de Gasthuisstraat op weg naar het Hopmuseum

goed genoeg om de krullen uit mijn haar te halen. Nu zijn die er sowieso al niet, dus dat scheelt.

De Gasthuisstraat komt uit op de Grote Markt en in die straat moesten we zijn voor het geplande bezoek aan het Hopmuseum. Maar onderweg passeerden we aan een andere interessante site: het Talbot House. Een bezoek daaraan was niet gepland dus wat ik ervan weet heb ik uit de tweede hand. Het huis heeft een geschiedenis die nauw verbonden is met de Eerste Wereldoorlog. Doordat alles er zo goed bewaard is gebleven omschreef een bezoeker de sfeer daar alsof men uit een teletijdmachine was gestapt. Het harmonium klinkt nog zoals het in 1917 moet geklonken hebben, de plankenvloeren kraken van ouderdom, de bedden (men kan er logeren) zijn niet comfortabel en wanneer je 's morgens een ontbijt wil moet je het zelf klaarmaken in de gemeenschappelijke keuken. Maar bijna nergens kom je zo dicht bij een echt stukje geschiedenis van ons land. Het herenhuis diende tijdens de Eerste Wereldoorlog

als een ontspanningsclub voor Britse soldaten. Ongeacht hun rang of stand. Poperinge en Veurne waren de enige steden in die hoek die niet door de Duitsers werden aangevallen. Poperinge lag op ongeveer 12 kilometer achter de loopgraven en daardoor was het populair bij de soldaten die verlof hadden. Ze konden enkele dagen verblijven in de stad, een bad nemen en even de wrede oorlog vergeten. Er waren dan ook tientallen cafés, bordelen en andere huizen van vermaak. Bij zoverre dat Poperinge („Pops“ zegden de Britten) de bijnaam „Petit Paris“ kreeg. Om de militairen een deftig alternatief te bieden huurden de aalmoezeniers Neville Talbot en Philip Clayton de woning van een handelaar die voor het oorlogsgeweld op de vlucht was. Hun Everyman's Club opende op 11 december 1915. In 1931 slaagde een Britse stichting erin om het huis te kopen en sindsdien doet het dienst als museum en nostalgische slaapgelegenheid voor budgetreizigers, Britse bezoekers en anglofielen. Alles is zeer authentiek gebleven en ook wanneer men er niet blijft logeren is het een bezoek waard.

Zo'n bezoek stond echter niet in ons programma en dus richtten we onze schreden even verder in de straat naar het Hopmuseum in het Stadsschaal-complex waar vroeger de hop werd gewogen, geperst, gekeurd en gestapeld. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd in dit gebouw onze eerste Belgische astronaut Dirk Frimout geboren. Zijn familie was hier terechtgekomen omdat hun huis door bombardementen onbewoonbaar was geworden.

Voordat we het museum binnen gingen werd de groep in tweeën gesplitst omdat bij een dergelijk grote bende een goed begeleid bezoek niet mogelijk is. De ene groep vertoefde verder in het gezelschap van Roger, de andere helft kreeg Ann als gids. Onder hun leiding werden we ingewijd in het heden en het verleden van de hopteelt en alles wat daar rond bestond en bestaat.

De hop is een merkwaardige plant die thuishoort in de familie van de hennepachtigen en die met de Latijnse naam *Humulus Lupulus* is bedacht. De klimmende ranken halen ieder voorjaar opnieuw gemakkelijk een hoogte van 7 meter. Het is zelfs zo dat de plant in nauwelijks 60 dagen zo'n 6 meter groeit! Een record in de plantenwereld. Men zou deze plant niet zo intensief telen ware het niet dat ze speciale eigenschappen had. In Poperinge weten ze dat al zeer lang want er wordt daar al meer dan 750 jaar lang hop gekweekt. Waar het om te doen is, is de vrucht: de hopbel, want daarin zit een gezocht geel poeder, de lupuline, een onmisbaar bestanddeel voor het brouwen van allerlei bier. Poperinge was lang een welvarende stad en dat was te danken aan de lakennijverheid. Daar kwam echter flink de klad in toen in de 14e eeuw bepaald werd dat enkel in de grote steden Gent, Brugge en Leper laken mocht geweven worden. En in plaatsen die verder dan drie uur gaans van

De Stadsschaal, het Hopmuseum

deze steden lagen. Poperinge trof het niet want het lag binnen die afstand tot Ieper. De Poperingenaren hadden naar dit verbod geen oren en gingen koppig door met het weven.

Meester Ghybe in een deftige incarnatie

Het leverde hun de spotnaam „Keikoppen“ op. Ten lange leste moesten ze toch bakzeil halen en de toestand in de stad verslechterde snel. De bewoners reageerden op deze in hun ogen zeer onrechtvaardige beschikking met bijtende spot. Heer Ghybe werd geboren. Een Don Quichotte-achtige figuur met een soort varkenskop die achterstevoren op een ezel rijdt en met keukengerei op een kei slaat. Zijn naam is samengesteld uit de beginletters van de monopolistische steden **G**hent, **Y**per en **B**rugge. In een poging om de verslechterende economische toestand van de stad ten goede te keren, stimuleerden de eerder genoemde monniken van de abdij van Saint-Omer (Sint-Omaars) de hopteelt. Met wisselend succes werd er op die activiteit overgeschakeld. Tot op onze dagen.

De hopteelt is zeer arbeidsintensief. Zeker vroeger toen alles met de hand moest gebeuren, maar zelfs nu nog. Weliswaar is de mechanisatie bij de pluk algemeen maar toch blijft er voor de teler nog heel wat handwerk te doen. De hop wordt geplukt

begin september maar de voorbereiding voor het nieuwe seizoen begint al kort nadien. Tijdens de oogst worden de stengels tot op ongeveer 1,20 meter afgesneden zodat de sappen kunnen terugvloeien. In het najaar of tijdens de winter worden de plantenresten samen met het onkruid verwijderd. Ook worden de stellingen gecontroleerd en de leidraden worden vanuit de hopkooi vastgeknoopt. In maart snoeit men de wortelstok om meer

Een antiek aalkarteel (beerkar). Naar het schijnt ook gebruikt voor het smokkelen (blauwen) van extra verpakte flessen drank

ruimte te geven aan de beste scheuten. Later wordt de grond bewerkt om hem luchtiger te maken en andermaal het onkruid weg te maken. Nauwlettend wordt dan de verdere groei gevolgd en eventueel wordt er ingegrepen wanneer dat nodig is. Wanneer in mei de hopplant ongeveer 3 meter hoog is, worden de onderste bladeren verwijderd of doodgespoten. Dat doet men omdat er in dat onderste deel nogal eens ziektekiemen tot ontwikkeling komen die zich dan over de ganse plant verspreiden. Tijdens de zomermaanden wordt het onkruid keer op keer verwijderd. In september is het dan zover: de hopbellen worden ge-

plukt.

Het Hopmuseum geeft een mooi overzicht van hoe de hopteelt door de eeuwen heen is georganiseerd. Pas in de jaren dertig van de 20e eeuw ging men over tot het gebruik van de velden met hoge kepers en draden zoals we die nu nog kennen. Het plukken moet in een korte tijdspanne gebeuren en vroeger was er zo'n vreselijk groot areaal aan hopvelden dat het werk onmogelijk kon gedaan worden met „eigen“ volk. De hoppluk bracht dan ook een ware volksverhuizing op gang doordat gelegenheidsarbeiders van overal naar Poperinge kwamen met de trein, de fiets of te voet. Soms tot wel 10000 mensen. Daarbij werd kinderarbeid allerm minst geschuwd. In tegendeel, hele gezinnen kwamen op de pluk af en de scholen begonnen zelfs later dan elders om de kinderen de gelegenheid te geven de eerste weken van september aan de pluk deel te nemen. Een aparte klasse plukkers was het volk dat van arbeidsplaats naar arbeidsplaats reed in woonwagens. Ze werden hier „Kotjesmensen“ genoemd omdat ze met een „kotje“ onderweg waren. Het waren geen zigeuners hoewel die er in beperkte mate ook wel bij waren maar „echte“ zigeuners werden algemeen gewantwoord. Tegenwoordig, zeg maar sinds de jaren vijftig van vorige eeuw, wordt de hop machinaal geplukt. Om daar toe te komen hebben een paar constructeurs, onder impuls van grote telers, machines ontwikkeld. Die waren voor een groot deel afgekeken van wat er in Duitsland in gebruik was. De plukmachines veroorzaakten een revolutie in de hoppluk want zo'n tuig kon het werk doen van wel 100 arbeiders.

Het museum geeft een prachtig overzicht van het hele gebeuren rond de hop. Met gereedschappen, machines en gebruiksvoorwerpen die tentoongesteld zijn. Ook filmmateriaal, zowel oud als nieuw wordt doorlopend vertoond. Diegenen die hier eerder al geweest waren (in 1992, schijnt het) merkten een duidelijke vooruitgang in het gebodene. Men heeft dan ook geen kosten of moeite gespaard om alles zo goed mogelijk te presenteren.

Na de rondleiding wachtte ons de degustatie van het belangrijkste produkt dat met hop te maken heeft: bier. Een gelegenheid waarvan duchtig gebruik gemaakt werd. Keuze te over trouwens. Er was Hommelbier, Kapittelbier van Watou in de variëteiten Pater, Dubbel, Prior, Tripel Abt en Blond en allicht vergeet ik er nog een ganse rij. Enkel diegenen die wat meer wilden dan ongeveer standaardbier moesten in de buidel tasten om bij te leggen. Zij die het meer bescheiden hielden konden met een plastic kaartje betalen dat de gidsen ons bij het einde van de rondleiding hadden gegeven. Met het goede weer konden deze vloeibare streekprodukten genoten worden op het terras van het café De Stadschaal dat aan het museum is verbonden. Wat nog eens zo lekker was.

Het geluidsvolume van de kudde was meerdere deciBell gestegen toen de bus ons naar de plaats bracht waar we de inwendige mens gingen versterken: het Christen Volkshuis in

Het Christen Volkshuis in Roesbrugge

De kerk in Roesbrugge

Roesbrugge. Ahum, Christen Volkshuis? Waar is der ouderen fierheid gevaren? Vroeger waren Volkshuizen toch die gelegenheden waarvoor meneer pastoor ons waarschuwde? Waar de rode vlag wapperde en de Internationale weerklonk. 't Kan verkeren zei Bredero. Maar dat doet er mij aan denken, die Volkshuizen heetten in West-Vlaanderen doorgaans ook „Germinal“. Hoe het ook zij, het eten daar was dik in orde. Smakelijk, gevarieerd, vriendelijk opgediend en voor elk meer dan genoeg. Het bestuur is er dus andermaal in geslaagd om ons waar voor onze centen te bezorgen.

Hoewel het slechts luttele honderden meter gaans was, transporteerde de bus ons toch met heel wat gemaneuvreer tot bij de hoeve waar we kennis gingen maken met de hopteelt in de praktijk. We kregen vooreerst het verhaal te horen over het deel van de hoeve dat tijdens de bezetting door de legers van Napoleon als hulpkerk dienst deed voor missen „in den duuk“. In het geheim dus. Op de dag dat de echte kerk weer in gebruik mocht genomen worden voor de eredienst werd er nog een mis opgedragen in de tijdelijke, klandestiene kerk. Om het af te leren waarschijnlijk. Iemand vergat de kaarsen te doven en het geheel ging in de vlammen op en stak daarbij ook de echte kerk aan. Die ook afbrandde. Een iets te letterlijke toepassing van dat „égalité“, zo te zien.

Na een inleiding door de boerin die met vuur haar produkten aanpreef en verdedigde, (hoppescheuten: lekker, lekker, zeker terugkomen wanneer die er zijn) mochten we de hopbellen van dichtbij bekijken, betasten en besnuffelen. Gevolgd door een kijkje in de loods waar een plukmachine doorgesmeerd stond te niksen. Dat wordt binnenkort wel anders want het is bijna september. Ook in de ast, waar de hop snel

wordt gedroogd, konden we even kijken.

Naast de autocar had ondertussen een paardentram met een span van drie paarden plaats gevat. Dit archaïsche voertuig had een nieuwe groep aangevoerd die nog moest vernemen wat wij al wisten.

Vervolgens gingen we op weg naar Watou. Daarbij hebben de rivier de IJzer overgestoken. Zowel de Dode IJzer als de IJzer zonder meer. Had de gids het ons niet gezegd, we hadden het compleet gemist want die rivier is hier nog van de omvang van de Lokerse Beek. Watou, dus. Een dorp op de Franse grens. Het scheelde toentertijd, in 1793, trou-

Hop, hop, hop!

wens niet veel of we waren het dorp voor altijd kwijt geraakt aan Frankrijk. Het feit dat het hier nog net België is, is te danken aan de Steenvoordebeek en de Heidebeek die de natuurlijke grens vormen. Daardoor vertoont de staatsgrens (de Schreve of de Frontieren, zoals men hier zegt) daar een wat onverwacht bultje. In Watou zelf was het behoorlijk druk maar de omgeving van het dorp was landelijk rustig, wijd open en met vergezichten op de nabije hoge heuvels als, onder andere, de Catsberg. Er is discussie over hoe de naam moet uitgesproken worden. Wanneer het dorp op radio of televisie wordt vernoemd legt men de klemtoon steevast op de eerste lettergreep. Het klinkt dan als „Waa toe“. Dat moet zo, schijnt het. Terwijl ik het veel beter vind klinken met de klemtoon op de laatste lettergreep. De Franse manier, zullen we maar zeggen. Zoals onze gids Roger het trouwens zelf ook uitsprak en die was toch van de streek. De scherpslijpers met hun verkeerde klemtoon baseren zich erop dat de naam, hoewel die erg Frans lijkt, eigenlijk een Germaanse naam is. De oorsprong zou liggen in de verwijzing naar water (wet) en Oue (of Hewa) wat moet staan voor veld of weide. Watou betekent dus eigenlijk „natte beemd“. We zullen het maar geloven. Evenwel is er aan water daar niet tekort. In Watou stromen namelijk een aantal beken samen die zich wat verder, in Roesbrugge, in de IJzer storten. We reden naar Abele, een deelgemeente, langs de „gemene straete“. Aan de ene kant van de smalle baan Frankrijk, aan de andere kant België. Het gebeurde dus dat de ene helft van de busbevolking in Frankrijk reed terwijl de andere helft zich in België verplaatste. Een gegeven dat sommige landbouwers verleidde tot het smokkelen of blauwen. Ze hadden, bijvoorbeeld, hun bedrijf op Belgisch grondgebied staan maar ze hadden aan de overzijde van de straat ook een schuur. Dan werd wel eens een koetje de straat overgebracht om illegaal geslacht te worden. In een ander land!

Watou geniet nationale bekendheid door zijn jaarlijkse Poëziezomer. Gedurende drie maanden wordt in het dorp frenetiek aan poëzie en kunst gedaan. Totdat hij het vorig jaar

opgaf zorgde intendant Gwy Mandelinck (zelf een dichter) ervoor dat er op diverse locaties gedichten werden voorgedragen en kunst werd gepresenteerd. In het weekend van Onze-Lieve-Heer-Hemelvaart beleeft het dorp om de drie jaar het festival van het Gregoriaans. Allerlei koren van over de hele wereld komen daar op af. Er moeten daar ook talrijke boekenwinkeltjes zijn maar doordat we de bus niet uitkwamen heb ik dat niet kunnen vaststellen. In Watou wordt ook, hoe kan het anders, bier gebrouwen. In de Sint-Bernardus brouwerij die aan de Trappistenweg ligt. Hoe verzinnen ze het?

We reden rond in de streek waarbij de gids herhaaldelijk zei: „Dit is nu België. Dit is nu Frankrijk“ hoewel daar zo direct niets van te merken was. Sinds in de EU het vrije verkeer van personen en goederen bestaat heeft die grens haar concreetheid verloren en is het eigenlijk nog slechts een administratief gegeven. Niettemin, grenzen blijven mensen intrigeren en dat was hier niet anders. Het gebied over de Schreve kan zijn Vlaamse wortels niet loochenen. Talrijke plaatsnamen in Frans-Vlaanderen hebben namelijk een benaming die verwijst naar de oorspronkelijke Vlaamse naam, zoals Dunkerque, dat van Duinkerke komt. Bourbourg is het verfranste Broekburg of Burburg. Bergues is het oude Sint-Winoksbergen dat in het West-Vlaams als Bergen werd aangeduid en dus verfranst werd tot Bergues. Een ander voorbeeld: Rijsel. Lille is afgeleid van l'Île, Het Eiland. Rijsel is afgeleid van Ter IJsel, Op Het Eiland. De Nederlandse en Franse benaming hebben dus exact dezelfde betekenis. Sommige plaatsnamen zijn zelfs in de verfranste versie zonder meer als Vlaams te herkennen: Duinkerke (Dunkerque), Hazebroek (Hazebrouck), Hondschote (Hondschoote), Steenvoorde, Kassel (Cassel), Sint-Omaars (Saint-Omer), Robaais of Roebeke (Roubaix) en ga zo maar door. De gids vertelde dat er in Frans Vlaanderen nog „veel“ Vlamsch werd gesproken. Ik betwijfel het. Statistische gegevens wijzen uit dat er van de jongeren nog slechts ongeveer 10% met die streektaal enigszins vertrouwd zijn. Frankrijk heeft er alles aan gedaan om gewest- en streektalen uit te roeien. Wat nooit helemaal lukt. Maar hier in Frans Vlaanderen is het belang van het Vlaamse dialect in twee generaties bijna volledig tot nul gedaald. Het voorbeeld dat de gids gaf van de gewesttaal intrigeerde me bijzonder. Hij zei: „Me klapp'n nog liet Vlamsch“ (We spreken nog een beetje Vlaams). Het is dat „liet“ dat me zo interesseert. Omdat in het Fries ook zoiets bestaat als „lyts“. Daar betekent het „klein“. De lytse bakker is dus een kleine bakker of een bakkertje. Merkwaardig toch dat talen die zo uiteenlopend zijn toch dat soort overeenkomst vertonen.

Hoewel de gids zei dat er in Frans Vlaanderen borden te vinden zijn met de tekst „Français je suis, Flamand je reste“ heb ik er geen gezien. Het schijnt me toe dat de inwoners van Frans-Vlaanderen misschien wel hun Vlaamse wortels koesteren, maar dan voornamelijk in culturele en historische zin. Zoals gezegd hebben de meeste Frans-Vlaamingen immers het Frans als eerste taal en ze voelen zich loyale Franse staatsburgers. Al zijn zich ze waarschijnlijk wel bewust van hun Vlaamse achtergrond. Sedert enige jaren is er nochtans op taalkundig vlak sprake van een voorzichtige heropleving van het Vlamsch en een toenemende belangstelling voor het Nederlands. Hier en daar worden zelfs taalcursussen Frans-Vlaams en Nederlands georganiseerd door de verenigingen als de "Akademie voor Nuuze Vlaemsche Taele". In Belle is er eveneens een "Huis van het Nederlands" dat onder meer taalcursussen Nederlands verzorgt en zich verder bezig houdt met promotie van het Nederlands. En in Godewaersvelde bestaat het „Vlaemsch Huizeke“ een vereniging die onder andere wandelingen in de streek organiseert en die bij de Vlaamse wandelfederatie Aktivia is aangesloten.

Nog even een feitje dat nagenoeg niet bekend is. Wie is de meest bekende Frans-Vlaming van de twintigste eeuw? Je raadt het waarschijnlijk nooit want het is... Charles de Gaulle! Hij werd in Rijsel geboren als telg in een familie (Vandewalle) wier naam was verfranst tot de Gualle en later tot de Gaulle. Hij heeft dus in oorsprong dezelfde familienaam als Eddy Wally. Die is immers bij de burgerlijke stand bekend als Eduard Vandewalle.

De gids vertelde dat er in Bergue (Sint Winoksbergen) een film gedraaid was die in Frank-

rijk een ongeëvenaard succes heeft gekend. In het naar huis rijden heeft de chauffeur die film overigens voor ons vertoond. Een bloot toeval dat hij die in huis had! In 2008 ontstond er in Frankrijk een ware hype rond de film „Bienvenue chez les Ch'tis“, die zich afspeelt in Sint-Winoksbergen en waarin de streekbewoners worden afgeschilderd als wat simpele, maar toch sympathieke zielen. De cineast Dany Boon droeg de film op aan zijn moeder, die hij een echte Ch'ti noemt. De film (een komedie) vertelt het volgende verhaal.

Philippe Abrams werkt als directeur van een postkantoor in Salon-de-Provence en is getrouwd met Julie. Ze wordt wat depressief van dat Salon en ze zou graag naar de Côte d'Azur verhuizen. Philippe stelt zich daarom kandidaat voor overplaatsing. Om zijn kansen te vergroten vermeldt hij op het formulier voor zijn aanvraag ten onrechte dat hij invalide is. Hij valt door de mand. Als straf wordt hij uitgewezen naar Bergues, in het noorden van Frankrijk. In de rest van Frankrijk leven veel vooroordelen over deze streek. Maar hij ontdekt al snel dat het er niet zo slecht is als hij dacht.

Gedeeltelijk lijken de vooroordelen van de „zuidelijker“ Fransen op die van Nederlanders over de Belgen. Het Ch'ti is voor veel Fransen even slecht verstaanbaar als sommige Vlaamse dialecten voor veel Nederlanders en vise versa. Het weer in le Nord zou erbar-melijk zijn, het frietkot zou centraal staan in de eetgewoonten, de bewoners zouden arm, dom en vrijwel zonder uitzondering alcoholisten zijn. Waar hebben we het nog gehoord? Nog een rit met de bus confronteerde ons met een sterk voorbeeld van bureaucratische idiotie. Op de grens van Frankrijk en België werden splinternieuwe douanegebouwen neergezet. Niets bijzonders, zult u misschien zeggen. Helaas kwam de bouw eerst klaar kort voordat het vrije verkeer van personen en goederen in het verenigde Europa een feit werd. De ongetwijfeld dure gebouwen zijn dus maar voor enkele weken gebruikt en nu staan ze daar leeg te verkommeren. We mochten de omvang van deze „gaffe“ uitgebreid bewonderen want de gids had ons op het terras van „t Vosken gedropt opdat we toch vooral niet zouden uitdrogen.

Een onderdeel van deze uitstap die niet in het programma was opgenomen maar die niettemin zeer interessant was, was het bezoek aan het soldatenkerkhof van Lyssenthoek. The Lyssenthoek Military Cemetery. De tweede grootste militaire begraafplaats van het British Commonwealth met gesneuvelden uit de Eerste Wereldoorlog. Het grootste kerkhof van die soort is te vinden in Passendale: Tyne Cot.

Wanneer de Grote Oorlog uitbreekt woont Remi Quagebeur in een hoeve langs de spoorweg die Poperinge verbind met het Franse Hasebrouck. Daardoor en doordat de plaats dan nog buiten het bereik van de Duitse artillerie lag, maakte ze bijzonder geschikt als knooppunt in het militair-medisch evacuatiesysteem: er werden hier veldhospitals ingeplant. Wie rond leper gewond raakte kwam naar hier toe voor herstel of verder transport. Uiteraard overleefde niet iedereen zijn verwondingen en die doden werden begraven op een terrein vlakbij het veldhospitaal. Hetgeen nu het Lyssenthoek Military Cemetery is. De treinhalte bij de hoeve keeg de naam Remy Siding (het perron bij Remi). Vanaf de lente van 1915 tot na de oorlog worden hier de slachtoffers van de menselijke waanzin begraven. Hier is de dagelijkse ellende van de Eerste Wereldoorlog nog altijd dichtbij. Het is bekend dat de Engelsen altijd veel zorg besteed hebben aan de begraafplaatsen van hun soldaten. Dat is geen verschijnsel dat pas na de oorlog is opgedoken, ook tijdens de vijandigheden bestond die zorg. Hetgeen onderpastoor Van Walleghem in 1916 reeds tot de volgende beschrijving bracht: *„De groote prachtige ambulance der engelschen, langs de kalsijde van Boeschepe, bekleedt eene uitgestrektheid van verschillende gemeten. Wat prachtige tenten! Groot en talrijk opgeslagen op eenen grond herschapen in een lieflijk park met bloemen, fijne graszoden en lievelijke boompjes. Een gansch leger van zieken-dieners en nursen. Aan „den Boonaard“ bezoek ik ook een groot engelsch kerkhof. Daar zijn niet min dan 2500 engelschen begraven. Alle graven zijn prachtig opgeschikt. Ik zie er het graf van generaal Mercer, der 3de Canadeesche divisie“.*

Malcolm Mercer is als Generaal Majoor de hoogst geplaatste militair die op deze begraaf-

Lyssenthoek Military Cemetery

plaats zijn laatste rustplaats vond. Hij sneuvelde tijdens de gevechten nabij Sanctuary Wood in Zillebeke. Het noodlot heeft beslist dat op 18 januari 1916 de jongste soldaat naast de oudste gewone soldaat werd begraven. De jongste, Donald McLeod Snaddon, 15 jaar. De oudste William Wapple, 52 jaar. Tussen al die mannen ligt er één vrouw begraven: Nellie Spindler, Staff Nurse. Zij kwam om toen Duitse granaten het ziekenhuis troffen en zij slapend door brokstukken in de rug werd gedood. Op de uniforme grafsteentjes in witte zandsteen (Hopton Wood) kan, op verzoek van de nabestaanden, een extra tekst worden geplaatst. Dat van soldaat D. W. A. Mitchener boort in al zijn simpelheid alle holle gezwets over de heldendood de grond in. Er staat: „Just a simple soldier with a number to his name“. (Enkel maar een gewoon soldaat met een nummer naast zijn naam). Van de 9902 gesneuvelden uit het Britse Commonwealth zijn er 1053 Canadezen, 5 Newfoundlanders, 21 Jamaicanen, 1131 Australiërs, 291 Nieuw-Zeelanders en 29 Zuid-Afrikanen. Er liggen ook nog Fransen en Duitsers begraven. Drie Amerikanen ook. En, op het eerste gezicht merkwaardig, ook 35 Chinezen. Die zijn niet gestorven door de oorlog zelf maar later aan de Spaanse griep. Het waren koelies die naar hier waren gehaald om de boel op te ruimen. Mijnen, onder meer. Een beklemmende ervaring, dit bezoek.

Nadat we Roger op de Grote Markt in Poperinge zijn vrijheid terug gegeven hadden ging de rit naar de Sint-Sixtusabdij in West Vleteren. Meer bepaald naar het ontmoetingscentrum De Vrede daar tegenover want de monniken laten geen bezoek toe. Het zijn daar moeilijke mensen. Het bestuur was er helemaal niet gerust op dat De Vrede zijn naam eer zou aandoen en de eerder gemaakte afspraken zou nakomen. Die hielden in dat we daar een crocque monsieur mochten gaan verorberen zonder extra betalen, dat zat al in de prijs van de trip. Evenwel heerste er enige ongerustheid in de gelederen van het bestuur waar gevreesd werd dat wij smalend zouden afgewezen worden en dat we niet allemaal

De ontoegankelijke Sixtusabdij

samen zouden kunnen zitten. Als zoenoffer werd dan voorgesteld dat iedereen zich tevreden zou stellen met een boterham met kaas. Of met hesp. Wij van de Volkstuin zijn duidelijk geen moeilijke mensen want iedereen was zonder commentaar direct akkoord. En zo geschiedde. Smakelijk overigens. De monniken zijn ook al niet gemakkelijk want je kan daar niet zomaar aanbellen aan de abdij om een voorraadje bier in te slaan. Dat gaat beslist niet door. Ik moet even vooraf zeggen dat het bier van die abdij sinds 2005 een stukje Belgische trots is geworden. De Britse biergoeroe Michael Jackson verklaarde toen de Sint-Sixtus 12° tot het beste bier ter wereld! De 24 monniken van de Sint-Sixtusabdij hebben niet geweten wat hun overkwam. Binnen de kortste keren stonden er lange autfiles voor de poort. Allemaal kandidaat kopers van dat speciale bier. De brouwerij kan echter slechts 4750 hectoliter per jaar brouwen. De helft daarvan bestaat uit de nu wereldberoemde 12°, de rest uit 8° en 5,8°. De monniken willen de capaciteit niet verhogen want ze brouwen om te leven en ze leven

niet om te brouwen, zeggen ze. Nu zijn er geen autfiles meer maar telefoonfiles. Het Trappistenbier van West Vleteren kopen kan nog slechts op twee manieren. Ofwel kan je bellen naar de abdij op de weekdays tussen 9 en 12 uur en wanneer je binnen raakt dan kan je tot maximum twee kratten van elk 24 flesjes reserveren. Er wordt je medegedeeld wanneer je die kan ophalen. Let wel: dan, niet op een ander tijdstip. Ofwel stap je De Vrede binnen en bestel je daar het Sixtus van je keuze. Ter plaatse op te drinken, wel te verstaan. Uitzonderlijk kan je daar ook wel eens wat van het bier kopen maar reken daar maar niet te zeer op. Wel is er een winkel met andere produkten van de abdij, zoals kaas. Indien het de kaas is die we bij onze boterham kregen is die smakelijk maar niet echt bijzonder.

Daarna ging de rit naar huis toe. De chauffeur plopte de DVD van Les Ch'tis in de player en wie er zin in had en niet te veraf zat kon de film volgen. Niet tot helemaal het einde weliswaar want voordien waren we alweer op de Kouter aanbeland.

Meer van dat, graag!

